

A L E A I I I
ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΟΥ
 Η ΚΟΚΚΙΝΟΣΚΟΥΦΙΤΣΑ

Π. ΚΟΥΚΟΥ
 ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΑΣ
 (ΚΩΜΙΚΗ ΣΚΗΝΗ)

Ν. ΚΥΠΟΥΡΓΟΥ
 ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΟΜΜΑ

Δ. ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
 ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΟΜΜΑ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μιούζικαλ α-λα ελληνικά; Γιατί όχι; Άλλωστε, αν ψάξει κανείς βαθιά στις ρίζες του μιούζικαλ, ίσως ν' ανακαλύψει την αριστοφανική κωμωδία ή το συνδυασμό θεατρικής δράσης με την όρχηση στο αρχαίο δράμα.

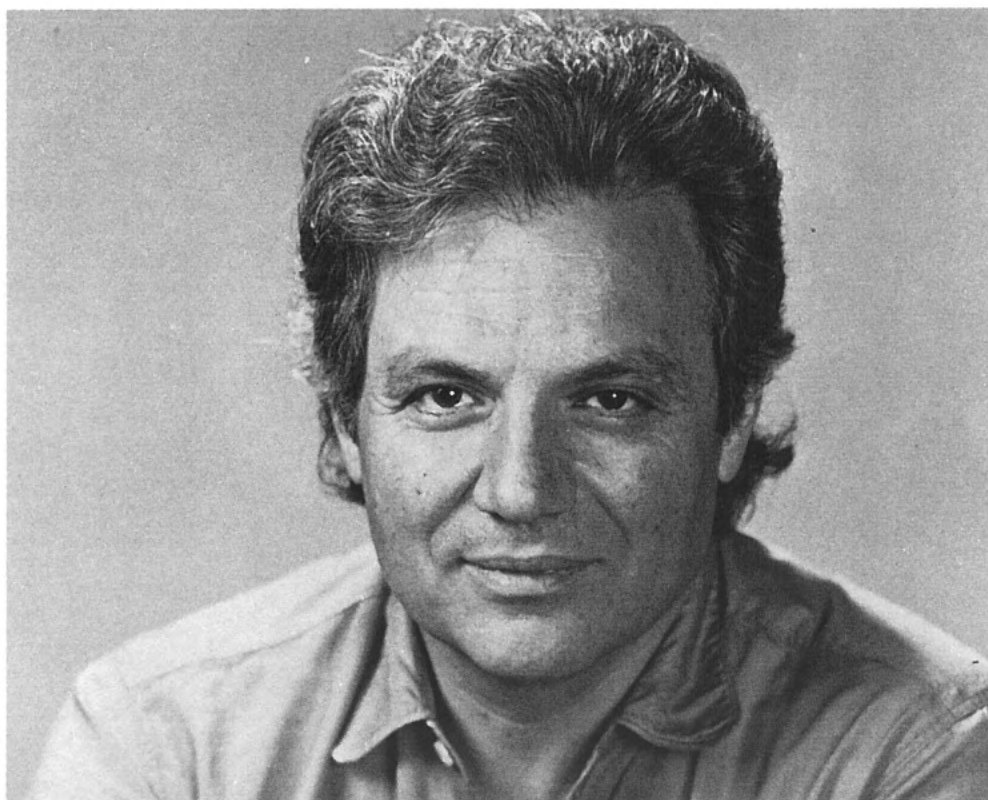
Τέσσερις νέοι έλληνες συνθέτες, διαφορετικών, μάλλον, μουσικών ρευμάτων, υπογράφουν τα τέσσερα μικρά μιούζικαλ που θα ακούσουμε σε δύο συναυλίες στο Μέγαρο Μουσικής: ο Γιώργος Κουρουπός, ο Περικλής Κούκος θα παρουσιάσουν αποσπάσματα από παλαιότερα έργα τους και οι Νίκος Κυπουργός και Δημήτρης Μαραγκόπουλος θα παρουσιάσουν σε πρώτη εκτέλεση παραγγελίες του Οργανισμού Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, με μικρό οργανικό σύνολο και έλληνες σολίστ.

Ο Γιώργος Κουρουπός, του οποίου την όπερα *Πυλάδης* παρακολούθησαμε στον Κύκλο Ηλέκτρα του Μεγάρου με τη συνυπογραφή του Γιώργου Χειμωνά και του Διονύση Φωτόπουλου, γεννήθηκε στην Αθήνα, σπούδασε μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και σύνθεση στο Conservatoire de Paris, δίπλα στον πρόσφατα χαμένο γάλλο συνθέτη Ολιβιέ Μεσιάν. Εργάστηκε ως βοηθός στο Ωδείο και αργότερα στο Πολιτιστικό Κέντρο του προαστίου Creteil του Παρισιού.

Έργα του παρουσιάστηκαν στο Παρίσι και σε άλλες πόλεις της Γαλλίας και της Ευρώπης. Μεγαλύτερη αίσθηση προκάλεσε η δραστηριότητά του στο μουσικό θέατρο και έργα του παρουσιάστηκαν στο Φεστιβάλ της Avignon: «Dieu le veut» (το 1975, σε συνεργασία με τον Γιάννη Κόκκο) και *Criselidis* (το 1977, σε συνεργασία με τον Antoine Vitez).

Το 1977 επέστρεψε στην Ελλάδα και συνεργάστηκε με το Γ' Πρόγραμμα (υπό τη διεύθυνση του Μάνου Χατζιδάκι), την Εθνική Λυρική Σκηνή και τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (της οποίας είναι καλλιτεχνικός σύμβουλος). Έχει γράψει πάνω από 30 θεατρικά έργα, ενώ έργα μουσικής δωματίου αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα της συνθετικής του δραστηριότητας. Ως πιανίστας συνεργάζεται με τον Σπύρο Σακκά. Η φωνή (το τραγούδι) αποτελεί, όπως λέει ο ίδιος, το κύριο συστατικό της όλης συνθετικής του εργασίας. Στη συναυλία θα ακούσουμε αποσπάσματα από το μιούζικαλ του Γιώργου Κουρουπού, *Η Κοκκινোসκουφίτσα*, εμπνευσμένο από το γνωστό παραμύθι. Το έργο είχε πρωτοπαρουσιαστεί προ ετών στον «Μουσικό Αύγουστο» του Ηρακλείου Κρήτης.

Αντίθετα με άλλους συνθέτες της νεότερης γενιάς, ο Περικλής Κούκος προτίμησε να ακο-

ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΟΣ

«Δεν είναι εύκολο να πει το ψάρι τι είναι το θαλασσινό νερό», θα απαντήσει ο Γιώργος Κουρουπός, αν τον ρωτήσει κανείς τι είναι μουσική. 'Όσο για τη σύνθεση, την θεωρεί πολύ οδυνηρή διαδικασία. «Καις τον εαυτό σου, τον χαρίζεις, αλλά είναι και λύτρωση η μουσική σύνθεση». Δηλώνει αιώνιος αγωνιστής της μουσικής, γιατί αγωνιζόταν πάντοτε να μάθει ή να διδάξει. Και λέει πως «αισθάνεται πάντα τη στέρηση των έργων που θα μπορούσε να είχε γράψει».

Μένοντας συνειδητά μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, ο Γιώργος Κουρουπός πιστεύει πως «πάει πολύ να συνδυάζεις το βιοπορισμό με την ιεραποστολική διάθεση του αγωνιστή της μουσικής και την προσωπική δημιουργία».

'Όταν η χούντα τον στιγματίσει με την «υποψία αντεθνικής δράσης», βρέθηκε στο Παρίσι, όπου μαθήτευσε δίπλα στον Ολιβιέ Μεσιάν. Μετά τη μεταπολίτευση επέστρεψε στην Ελλάδα, αν και είχε ήδη μια θαυμάσια καριέρα στη Γαλλία. «Μ' ενδιέφερε να μεγαλώσει η κόρη μου στον φυσικό της χώρο. Από την άλλη πλευρά, έπαψα να πιστεύω στην επιθετική avantgard βιτρίνα του Παρισιού. 'Ενωσα ψεύτης. 'Ηθελα να δω τι θέλω να γράψω, μόνος μου».

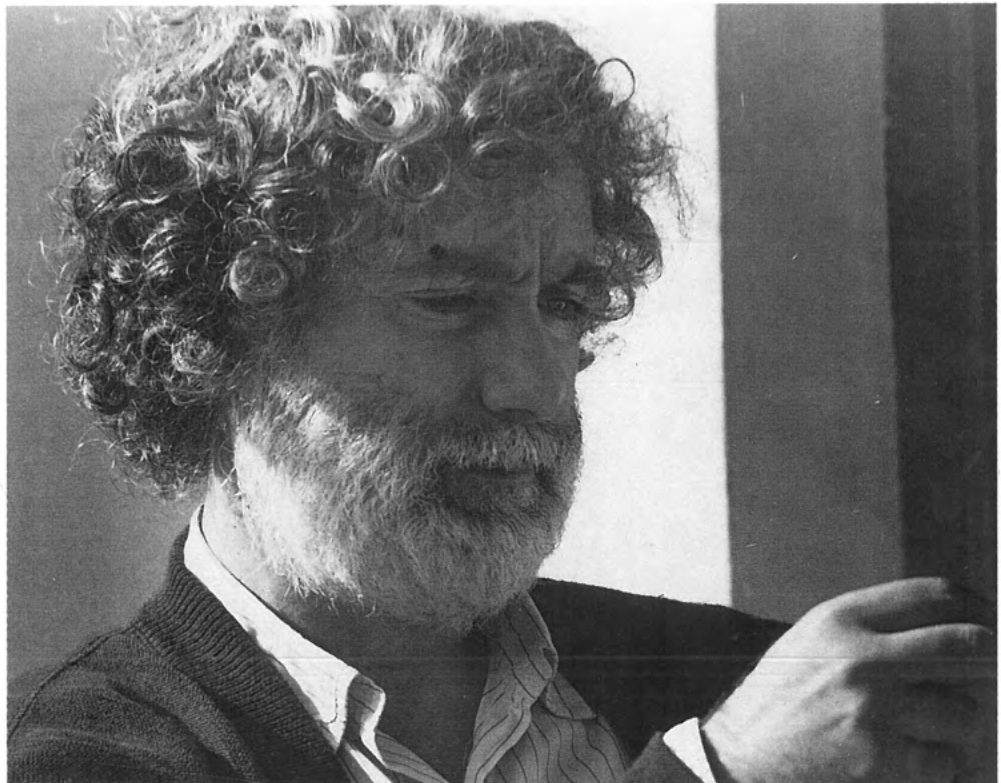
λουθήσει τη συνθετική οδό του μουσικού θεάτρου. Και το εγχείρημά του στέφθηκε με επιτυχία, όταν τον Μάρτιο του 1990 παρουσιαζόταν στην Εθνική Λυρική Σκηνή η όπερά του *Ο Κονρούά και οι κόπιες του*. Πρόσφατα παρουσιάστηκε και η δεύτερη όπερά του, *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας*, στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά (κατ' ανάθεση της Εταιρείας των Φίλων του Δημοτικού Θεάτρου). Και τα δύο έργα ήδη ηχογραφούνται. Σ' αυτή τη συναυλία θα παρακολουθήσουμε ένα απόσπασμα από το *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας* (τη σκηνή του Πάτου, που είχε ερμηνεύσει ο μπάσος *Φραγκίσκος Βουτσίνος*). Στο ενεργητικό του υπάρχουν δύο ακόμη ανάλογα έργα: τα *χειρόγραφα του Μανουέλ Σαλίνας* και *Μερλίνος, ο Μάγος*. Ακόμη, ο *Περικλής Κούκος* έχει «ντύσει» μουσικά τους *Πέρσες* του Αισχύλου, παράσταση του Εθνικού Θεάτρου.

Σπούδασε πιάνο στο Ελληνικό και το Εθνικό Ωδείο και στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης, πριν στραφεί οριστικά στη σύνθεση ως μαθητής του Γιάννη Δραγατάκη και του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου. Με τις υποτροφίες Mosco Carner και του Ιδρύματος Ωνάση σπούδασε σύνθεση στη Βασιλική Ακαδημία Μουσικής του Λονδίνου με τους Hans Werner Henze και Paul Patterson και διεύθυνση ορχήστρας με τον Colin Metters. Το 1989 κέρδισε Α' βραβείο σύνθεσης για το σύνολο της δημιουργίας του.

'Εχει διδάξει στο Ωδείο Αθηνών και το Εθνικό Ωδείο. Από το 1990 εξελέγη πρόεδρος του Συλλόγου «Μανώλης Καλομοίρης» και είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών.

Ο *Δημήτρης Μαραγκόπουλος* γεννήθηκε στην Αθήνα και σε ηλικία 7 ετών άρχισε μαθήματα ακορντεόν και αργότερα πιάνου, αρμονίας, αντίστιξης και σύνθεσης με τον Θανάση Χρονόπουλο, συνεργάτη του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου, και αργότερα με τη Χαρά Τόμπρα. Παράλληλα μελετούσε σολφέζ και «ενεργητική ακοή». Σπούδασε σύνθεση στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών του Μονάχου και παράλληλα γράφτηκε στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών της Νομικής Σχολής.

Από το 1976, που επέστρεψε στην Ελλάδα, δίδαξε μουσική στο Κολέγιο Αθηνών, συνεργάστηκε με το Γ' Πρόγραμμα (επί Μάνου Χατζιδάκι) συνθέσεις του ακούστηκαν στην επιτυχημένη εκπομπή «Λιλιπούπολη». Το 1984-85 ανέλαβε το μουσικό τμήμα της ΕΤ-2. Το 1987 άρχισε διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με θέμα «Η δημιουργική χρήση

ΝΙΚΟΣ ΚΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής στο ελληνικό σχολείο», ενώ ένα χρόνο αργότερα ανέλαβε τη διεύθυνση του μουσικού τμήματος του Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου και τη διεύθυνση του Δημοτικού Ωδείου, όπου έχει δημιουργήσει μια αξιόλογη συμφωνική ορχήστρα.

Για το μιούζικαλ, γενικότερα, ο Δημήτρης Μαραγκόπουλος λέει:

«Το μιούζικαλ μοιάζει να έχει διαγράψει μια πορεία, έναν κύκλο που ίσως και να κλείνει. Όλο αυτό το παράξενο κράμα, που ξεπήδησε στις αρχές του αιώνα, μέσα από το μπουρλέσκ, το βοντβίλ, την οπερέτα, την παντομίμα, την παριζιάνικη επιθεώρηση, πέρασε βέβαια από αρκετές φάσεις και ίσως να περιέχει περισσότερες σχολές απ' όσες η φαινομενική ομοιομορφία αφήνει να διακριθούν. Ανάμεσα στους Ευρωπαίους, τον Kern του Showboat ή τον Lowes (*Ωραία μου Κυρία*) και τους μεγάλους Αμερικανούς Porter, Gershwin, Strausz, Rogers, υπάρχει μια μεγάλη γκάμα από αξιόλογους δημιουργούς που συχνά έφεραν το μιούζικαλ, με τη συνύπαρξη του χορού, της σκηνοθεσίας και των τραγουδιστών, στα όρια ενός πολύπλοκου, έντεχνου θεάματος. Η ροκ όπερα πάλι, στη δεκαετία του '70, ήρθε να πάρει τη δική της θέση με θέματα πιο κοινωνικά, πιο δυναμικά.

»Η αλήθεια είναι πάντως ότι προσωπικά δεν νιώθω οικεία και συγγενικά μ' όλον αυτό τον κόσμο. Βρίσκω, όμως, ότι στην Ελλάδα υπάρχουν θαυμάσιες πηγές που μπορεί κανείς να αντλήσει υλικό για ένα είδος μουσικού θεάματος, ανάλαφρου, σατιρικού, προσιτού. Από τον Αριστοφάνη ως τα άγνωστα μιμοδράματα των Ελληνιστικών χρόνων μέχρι τον Καραγκιόζη, αλλά και τον Αρκά και τα σύγχρονα κόμικς υπάρχει ένας θαυμάσιος κόσμος ιδεών για λιμπρέτο. Εγώ, τουλάχιστον, στρέφομαι προς τα εκεί και μάλλον προς ένα είδος σύγχρονου κόμικ, μικρού, περιεκτικού, δυναμικού, κάτι σαν ένα παράθυρο προς το ανάλαφρο, το παιχνίδι. Έχοντας ολοκληρώσει αυτόν τον καιρό, ύστερα από σκληρή εργασία, ένα απαιτητικό και πολύπλοκο έργο για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα, παραγγελία του Συλλόγου οι Φίλοι της Μουσικής, ομολογώ ότι ξεκίνησα τη σύνθεση αυτή με πολύ κέφι».

Ο Νίκος Κυπουργός είναι γνωστός κυρίως από τις δισκογραφικές δουλειές του στον «Σείριο» του Μάνου Χατζιδάκι, αλλά και τελευταία από τη μουσική επένδυση της ταινίας ROM του Μενέλαου Καραμαγγιώλη, που βραβεύθηκε στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης και απέσπασε πολύ καλές κριτικές στο εξωτερικό. Έχει συνεργαστεί σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά προγράμματα. ■

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΥΚΟΣ

PHILIPS

Beid/OEM (ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ)

ΨΗΦΙΑΚΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Η PHILIPS παρουσιάζει
την πρωτοποριακή σειρά HiFi 900.
Επωφεληθείτε από την ψηφιακή τεχνολογία του αύριο
με την σημερινή σας επιλογή.
Μια πλήρης σειρά συσκευών HiFi
που σχεδιάστηκαν για να σκέπτονται και να λειτουργούν
αρμονικά και εύχρηστα,

χάρη στο σύστημα one-touch.
Όποιο συνδυασμό συσκευών κι αν επιλέξετε,
έχετε ψηφιακό σύνολο και τέλειο ήχο.
Γιατί η σειρά HiFi 900
σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε με τη φιλοσοφία
της συνολικής ανταπόκρισης
του συστήματος.
Η επιλογή πλέον ενός συστήματος ήχου,
ποτέ δεν ήταν ευκολότερη υπόθεση.

Νέα σειρά 900
Τόσο ψηφιακή
που πρέπει να είναι
PHILIPS.

A L E A I I I ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΘΩΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

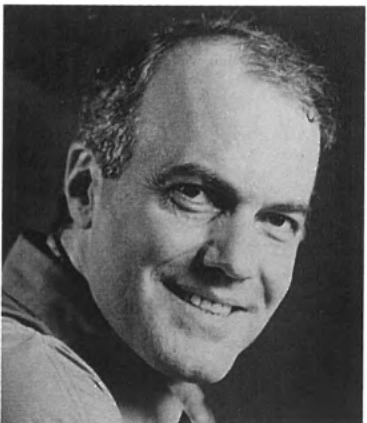
ΕΡΓΑ ΤΩΝ

Α. ΜΠΑΛΤΑ, Μ. ΑΛΕΞΙΑΔΗ,
ΜΠ. ΚΑΝΑ, Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΝΑΣ ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ

ΜΠΑΜΠΗΣ ΚΑΝΑΣ

Η δημοτική μουσική (και τα τραγούδια) δανείζει τα θέματά της στη μουσική φαντασία των σύγχρονων ελλήνων συνθετών, κυρίως νεότερων, σ' αυτή την τρίτη εκδήλωση του Κύκλου Ελληνικής Μουσικής. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει πέντε παραγγελίες του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών στους συνθέτες *Άλκη Μπαλτά* (επί εννέα χρόνια διευθυντή της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης), *Μηνά Αλεξιάδη*, *Μπάμπη Κανά* και τον νεότερο *Νίκο Χριστοδούλου*. Την ερμηνεία των έργων αναλαμβάνει το μουσικό σύνολο του Πανεπιστημίου της Βοστώνης *ALEA III*, που ίδρυσε και διευθύνει ο συνθέτης *Θόδωρος Αντωνίου*. Ο *Άλκης Μπαλτάς* γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε βιολί και θεωρητικά στο Κρατικό Ωδείο της πόλης. Το 1970 και το 1971, με υποτροφία από τα «Μουσικά Νιάτα», συμμετείχε ως βιολονίστας στην Παγκόσμια Ορχήστρα Νέων και το 1974, με υποτροφία της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, συνέχισε τις σπουδές του στην Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Βερολίνου.

Έχει διευθύνει, εκτός από την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, την ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, την Όπερα Θεσσαλονίκης και ορχήστρες του εξωτερικού. Το καλοκαίρι διηύθυνε την Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ σε συναυλίες ανά την Ελλάδα. Είναι από τους ιδρυτές των Διεθνών Μουσικών Ημερών της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Συνθέσεις του έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ένα μουσικό του παραμύθι παρουσιάστηκε και στην ομώνυμη εκδήλωση του Μουσικού Αναλογίου, στο Μέγαρο Μουσικής, το 1992. Γεννημένος στην Αθήνα, ο συνθέτης *Μηνάς Αλεξιάδης* σπούδασε αρχικά πιάνο και στη συνέχεια σύνθεση (με τον Γιάννη Ιωαννίδη) και το 1984 συνέχισε τις σπουδές του στην Ανώτατη Σχολή Μουσικής του Ντίσελντορφ, από την οποία αποφοίτησε το 1986 με πτυχίο σύνθεσης και ζωντανής ηλεκτρονικής μουσικής. Έχει σπουδάσει νομικά στην Αθήνα. Από το 1975 ασχολήθηκε συστηματικά με τη μουσική τζαζ, τον αυτοσχεδιασμό και τη ζωντανή ηλεκτρονική μουσική. Συμμετείχε σε διεθνή φεστιβάλ και παρουσιάστηκε σε πολλές συναυλίες. Έχει γράψει έργα μουσικής δωματίου, συμφωνικά, ηλεκτρονική μουσική, μουσική για το θέατρο και τον κινηματογράφο (που έχουν παρουσιαστεί και ηχογραφηθεί στο εξωτερικό, αλλά και στην Ελλάδα). Υπήρξε υπότροφος του Ιδρύματος Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών της Γερμανίας και το 1986 φιναλίστ στο διαγωνισμό σύνθεσης του Πανεπιστημίου της Βοστώνης. Συμμετείχε στο Διεθνές Ραδιοφωνικό Βήμα Συνθετών της UNESCO στις Βρυξέλλες και απέσπασε το Β' βραβείο σύνθεσης στους πανελλήνιους διαγωνισμούς το 1987 και το 1990. Είναι παραγωγός στο Γ' πρόγραμμα της ΕΡΑ και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών από το 1991.

Έργο του φλαουτίστα και συνθέτη *Μπάμπη Κανά* (την *Παρτίτα για φλάουτο και ορχήστρα εγχόρδων*) ακούσαμε από την Καμεράτα - Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής και τον γάλλο φλαουτίστα Patrick Gallois, υπό τη διεύθυνση του Αλέξανδρου Μυράτ. Ο συνθέτης γεννήθηκε στο Νέο Φάληρο και υπήρξε μαθητής του Μενέλαου Παλλάντιου και του Γιάννη Παπαϊωάννου.

Η λέξη «Alea» ή *Αλέα* προέρχεται από το ομηρικό «αλεία», που σημαίνει περιπλάνηση. Αλεατορική μουσική είναι η μουσική που βασίζεται στο τυχαίο και τον αυτοσχεδιασμό. Το όνομα αυτό έδωσε στο συγκρότημα που ίδρυσε το 1978, στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, ο Έλληνας συνθέτης (και καθηγητής του Πανεπιστημίου) *Θόδωρος Αντωνίου*. Το ρεπερτόριο του συγκροτήματος εκτείνεται από τη μουσική μπαρόκ ως τα έργα σύγχρονων συνθετών, αλλά και την τζαζ, το ράγκταϊμ και το φολκλόρ. Ειδικεύεται δε στην ερμηνεία των έργων της σύγχρονης ελληνικής μουσικής.

Το συγκρότημα *Alea III*, εκτός από τις συναυλίες των συνδρομητών που δίνει κάθε χρόνο στη Βοστώνη, πραγματοποιεί και ειδικές συναυλίες, βραδιές όπερας και πειραματικής μουσικής. Διοργανώνει δε και παρουσιάζει το Διεθνή Διαγωνισμό Σύνθεσης *Alea III*. ■

ΕΡΓΑ ΤΩΝ
Ν. ΡΩΤΑ,
Θ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ,
Γ. ΤΣΟΝΤΑΚΗ

40ΜΕΛΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τέσσερα έργα για μικρό οργανικό σύνολο και 40μελή χορωδία περιλαμβάνει η τέταρτη αυτή εκδήλωση του Κύκλου Ελληνικής Μουσικής.

Ο Νικηφόρος Ρώτας (το έργο του, που θα ακούσουμε στα πλαίσια του φετινού Κύκλου Ελληνικής Μουσικής του Μεγάρου, είναι παραγγελία της γενικής διεύθυνσης μουσικών συνόλων της ΕΡΤ) γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης. Εκτός από συμφωνικά έργα, κοντσέρτα, έργα μουσικής δωματίου, μουσική μπαλέτου, ηλεκτρονική μουσική και χορωδιακά έργα, έχει γράψει τη μουσική σε 40 θεατρικά έργα εκ των οποίων τα 15 ήταν παραστάσεις αρχαίου δράματος. Το έργο του «Il cantico delle creature» για δύο μεικτές χορωδίες και οκτώ πνευστά βραβεύθηκε το 1960 σε μουσικό διαγωνισμό της Βιέννης. Έργα του έχουν εκδοθεί από γερμανικούς μουσικούς οίκους, αλλά και από το ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού.

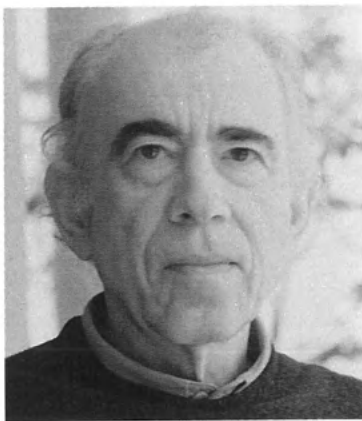
Ο δισκογραφικός του κατάλογος περιλαμβάνει τραγούδια σε ποίηση Κ.Π. Καβάφη, τρία έργα ηλεκτρονικής μουσικής (*Αντιφωνίες*), θεατρική μουσική (*Κολοκοτρώνης*), ανθολογίες με τη μουσική που έγραψε για το θέατρο (*Χορικά 1, 2 και 3*), όπως και Τρίο για βιολί, βιολοντσέλο και πιάνο και μία Σονάτα για βιολί. Έχει δημοσιεύσει μελέτες («Το ελληνικό δημοτικό τραγούδι», «Πώς ακούμε μουσική» κ.ά.) και συμμετείχε σε σειρά ραδιοφωνικών εκπομπών για τα μουσικά όργανα.

Ο Γιώργος Τσοντάκης είναι νεότερος συνθέτης και είναι μόνιμα εγκατεστημένος στη Νέα Υόρκη, όπου και παρουσίασε αρκετά από τα έργα του.

Ο Θόδωρος Αντωνίου γεννήθηκε επίσης στην Αθήνα και σπούδασε βιολί, φωνητική και σύνθεση στο Ελληνικό και Εθνικό Ωδείο, με τους Μανώλη Καλομοίρη και Γιάννη Παπαϊωάννου, ενώ συνέχισε τις σπουδές του στην Ανωτάτη Σχολή Μουσικής του Μονάχου και στο Ντάρμστατ, με μερικούς από τους επιφανέστερους σύγχρονους συνθέτες (Στόκχαουζεν, Λίγκετι, Μπέριο, Μπουλέζ κ.ά.).

Στο ενεργητικό του έχει βραβεία, όπως το βραβείο Ρίχαρντ Στράους, το πρώτο βραβείο της πόλης της Στουτγάρδης, το Premio Ondas της Ραδιοτηλεόρασης της Βαρκελώνης, το βραβείο Κάρολος Κουν της πόλης των Αθηνών, το βραβείο Metcalf του Πανεπιστημίου της Βοστώνης. Διηύθυνε πολλές ελληνικές και ξένες ορχήστρες, δίδαξε στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών, τη Μουσική Ακαδημία της Φιλαδέλφειας των ΗΠΑ, τα Πανεπιστήμια Στάνφορντ, Γιούτα και Πενσυλβάνια, και από το 1979 είναι καθηγητής σύνθεσης στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, όπου και ίδρυσε τα ορχηστρικά σχήματα Alea, με τα οποία και περιόδευσε ολόκληρο τον κόσμο. Είχε παραγγείλει από τα Ιδρύματα Fromm και Koussevitzky, από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου 1972, τη Συμφωνική της Βοστώνης και την Κρατική Όπερα του Μονάχου. Ακόμη, είχε υποτροφίες από την Εθνική Χορηγία για τις Τέχνες και το Ίδρυμα Guggenheim. Έχουν εκδοθεί περισσότερα από 100 έργα του. Συνέθεσε μουσική για πολλά θεατρικά έργα και παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας. Με δική του μουσική επένδυση θα παρουσιαστεί το χειμώνα η *Ορέστεια* του Ανοιχτού Θεάτρου του Γ. Μιχαηλίδη.

Ως φίλος του Γιάννη Χρήστου, προωθεί το έργο του (του οποίου θεωρείται άριστος ερμηνευτής), κυρίως στο εξωτερικό, και, πρόσφατα, παρουσίασε την *Κυρία με τη Στρυχνίνη* στο Αμβούργο. Ο Θόδωρος Αντωνίου είναι σήμερα ο πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. ■

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΡΩΤΑΣ

ΕΡΓΑ ΤΩΝ
Ν. ΣΚΑΛΚΩΤΑ,
Γ.Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ,
Μ. ΤΡΑΥΛΟΥ
 (ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΟΜΜΑ),
Θ. ΡΙΚΑΚΗ
 (ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΟΜΜΑ),
Ν. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
 (ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΟΜΜΑ)

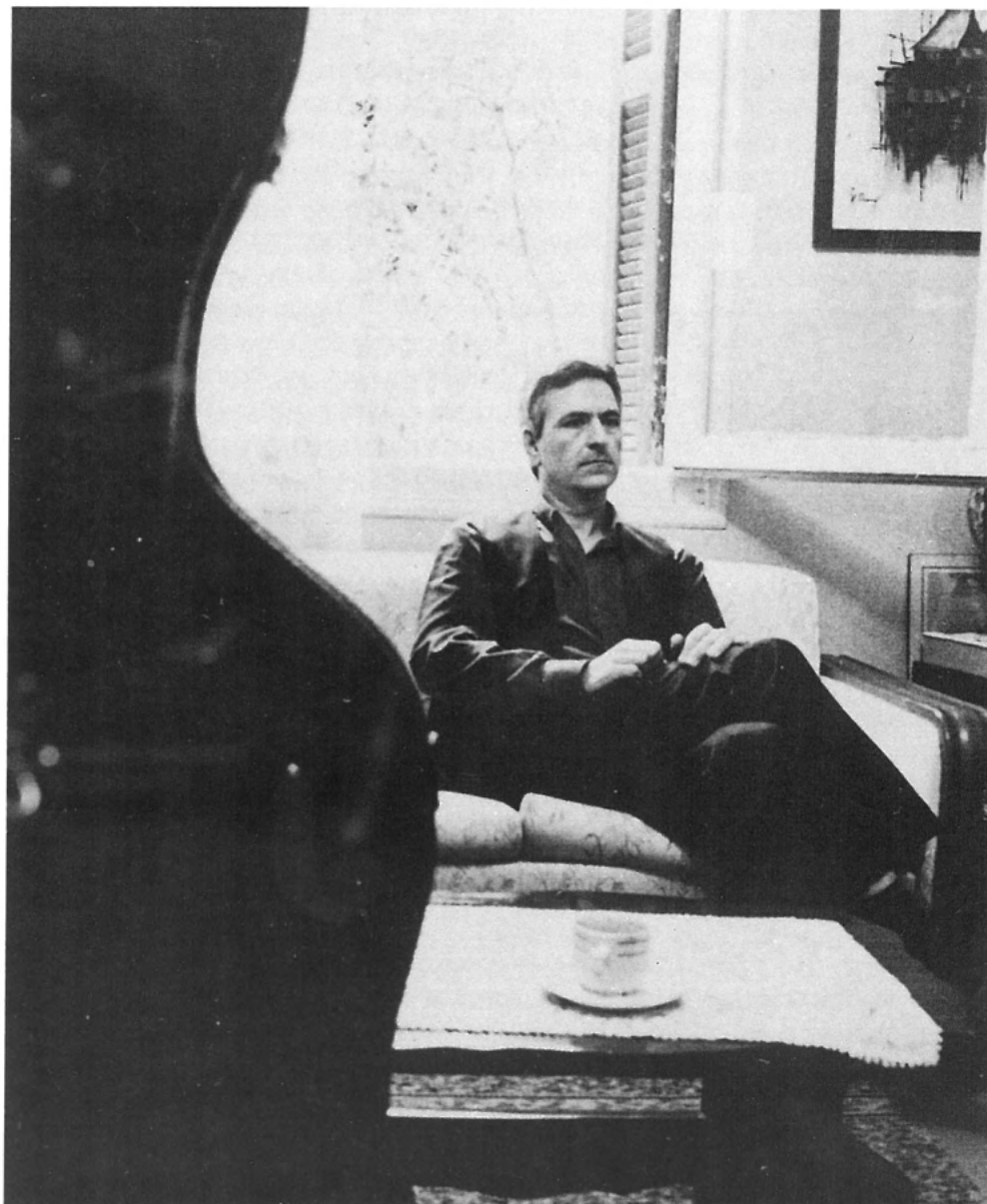
■
 ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στον κόσμο της μουσικής το σύνηθες είναι να αναζητεί κανείς τους σολίστ για την ερμηνεία κάποιου έργου. Εδώ το Μέγαρο Μουσικής πρωτοτυπεί και αναθέτει σε έλληνες συνθέτες να γράψουν για πέντε έλληνες σολίστ: την πιανίστρια *Ντιάνα Βρανούση*, τον φαγκοτίστα *Σπύρο Καζιάνη* (μέλος της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ), τη φλαουτίστρια *Στέλλα Γαδέδη* (μέλος της Ορχήστρας των Χρωμάτων του Μάνου Χατζιδάκι), τον *Βαγγέλη Σκούρα* (κόρνο στην Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ) και τον *Δημήτρη Δεσύλλα* (κρουστά επίσης στην Ορχήστρα της ΕΡΤ). Ακόμη, η *Στέλλα Γαδέδη* θα ερμηνεύσει, στην πρωτότυπη αυτή συναυλία, τη Σονάτα για σόλο Φλάουτο του *Νίκου Σκαλκώτα*.

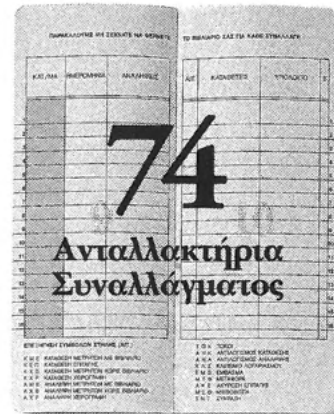
Η συναυλία περιλαμβάνει ένα έργο του *Γιάννη Παπαϊωάννου* και συνθέσεις έργων για κάποιο συνδυασμό οργάνων, που ο Οργανισμός Μεγάλου Μουσικής παρήγγειλε στους νέους συνθέτες *Θανάση Ρικάκη* και *Νίκο Παναγόπουλο*, καθώς και στον πειραιώτη συνθέτη *Μιχάλη Τραυλό*. Ο τελευταίος έχει στο ενεργητικό του το Α' βραβείο στο Διεθνή Διαγωνισμό Σύθεσης Jeunesses Musicales του Βελιγραδίου το 1979, το Β' βραβείο στο Διαγωνισμό της Στέγης Καλών Τεχνών και Γραμμάτων την ίδια χρονιά, το Prince Pierre de Monaco Musical Award το 1982, ενώ συμμετείχε στις Διεθνείς Ημέρες Σύγχρονης Μουσικής του Gaudeamus της Ολλανδίας, στα σεμινάρια σύγχρονης μουσικής στο Ντάρμστατ της Γερμανίας και τις Παγκόσμιες Ημέρες Μουσικής του Άμστερνταμ το 1985. ■

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΡΑΥΛΟΣ

Κάθε σελίδα της Αγροτικής Τράπεζας είναι για σας δύναμη δημιουργίας

Εσείς που θέλετε την τράπεζά σας δυναμική και ολοκληρωμένη, με λύσεις προσαρμοσμένες στις εκάστοτε ανάγκες σας, σκεφτείτε ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ!

- Καταθέσεις σε δραχμές (προθεσμίας, όψεως, ταμειυτηρίου, τρεχούμενος)
- Καταθέσεις σε συνάλλαγμα
- Εργασίες σε συνάλλαγμα (τουριστικό, σπουδαστικό, υγείας, εμπορικό κ.λ.π.)
- Έκδοση τραπεζικών επιταγών
- Εντολές πληρωμής
- Εγγυητικές επιστολές κάθε κατηγορίας
- Έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Δημοσίου
- Εισαγωγές - Εξαγωγές
- Αξίες για είσοπραξη/φύλαξη
- Χορηγήσεις στον Αγροτικό Τομέα
- Χορηγήσεις στη Βιομηχανία, στο Εμπόριο

- Πιστωτική κάρτα, Leasing, Factoring, Αμοιβαία Κεφάλαια
- Θυρίδες Θησαυροφυλακίου

Βάλτε σε κίνηση τη δύναμη δημιουργίας της Αγροτικής Τράπεζας για κάθε σας Τραπεζική ανάγκη. 430 καταστήματα, 600 τερματικά ON-LINE, 74 Ανταλλακτήρια Συναλλάγματος, 5 υποκαταστήματα στο εξωτερικό, 50 ανταποκρίτριες τράπεζες σε όλο τον κόσμο μπαίνουν αμέσως σε κίνηση δημιουργώντας τις ιδανικότερες προϋποθέσεις για λύσεις σύγχρονες και αποδοτικές.

δύναμη δημιουργίας

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΠΝΕΥΣΤΩΝ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ

ΕΡΓΑ ΤΩΝ
Ν. ΜΑΝΤΖΑΡΟΥ,
Α. ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ,
Θ. ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΥ,
Σ. ΖΑΝΝΑ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΑΝΟΣ ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΣ

Το μόνο πράγμα που φοβίζει τον Θάνο Μικρούτσικο, όπως ομολογεί, είναι ο χρόνος. Και ο μόνος τρόπος για να τον νικήσει είναι η δημιουργία.

Η όπερα «Η Επιστροφή της Ελένης», που παρουσιάστηκε τον Ιούνιο του 1993 στο πλαίσιο του Κύκλου Ελένη του Μεγάρου και προκάλεσε ευνοϊκά σχόλια και από μερίδα του ξένου Τύπου, ήταν μία ακόμη νίκη του επί του χρόνου, μία ακόμα δημιουργία. «Για τη φετινή περίοδο το πήρα εγώ το κύπελλο», έλεγε σε πρόσφατη συνέντευξή του ο συνθέτης και διευθυντής του Μουσικού Αναλογίου. «Την ώρα που γράφω στο χαρτί έχω την ψευδαίσθηση ότι εγκλωβίζω το χρόνο, τον σταματώ».

Τα όνειρα του Θάνου Μικρούτσικου έχουν ροκ αποχρώσεις, η αγάπη του – κρυφή και φανερή – είναι οι δρόμοι της ποίησης, ελληνικής και ξένης. Είναι, άλλωστε, εμφανές και στη μουσική του δημιουργία που άλλοτε επενδύει το λόγο του Νίκου Καββαδία και του Κ.Π. Καβάφη και άλλοτε επεκτείνει, μουσικά, τα νοήματα του Αρθούρου Ρεμπό.

Ο Θάνος Μικρούτσικος δουλεύει ακατάπαυστα και ακαταπόνητα. «Ούτε και φέτος θα πάω διακοπές, όπως φαίνεται», έλεγε πρόσφατα. «Βέβαια είναι “τραβάτε με κι ας κλαίω”. Φαίνεται πως μ’ αρέσει να δουλεύω, γι’ αυτό και δεν πρέπει να παραπονιέμαι».

Στα επόμενα σχέδιά του είναι, εκτός άλλων, και μια συνεργασία με τη Μίλβα, συνεργασία που η ίδια η ιταλίδα τραγουδίστρια επεδίωξε, όταν άκουσε κάποια από τα τραγούδια του.

Ετοιμάζουν, λοιπόν, έναν δίσκο με παλιά τραγούδια του Θάνου Μικρούτσικου και νέα που θα γράψει ειδικά για τη Μίλβα. Η ηχογράφιση θα γίνει στην Ελλάδα.

Μια σπάνια – και ειδική – συναυλία φέρνει για άλλη μία φορά στο Μέγαρο Μουσικής ένα ειδικό συγκρότημα: το συγκρότημα πνευστών που φέρει το όνομα του Νικόλαου Μάντζαρου. Θα ερμηνεύσει έργα του κερκυραίου συνθέτη, του Αντίοχου Ευαγγελάτου (πατέρα του σκηνοθέτη Σπύρου Ευαγγελάτου και της μέτζο Δάφνης Ευαγγελάτου), του Θάνου Μικρούτσικου και του Σάββα Ζάννα για – τι άλλο; – πνευστά.

Ο Νικόλαος Μάντζαρος ή Χαλικιόπουλος, ο συνθέτης του Εθνικού Ύμνου της Ελλάδας, γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1795 και σπούδασε μουσική πρώτα στη γενέτειρά του κι έπειτα στο περίφημο Ωδείο San Pietro a Majella της Νάπολης. Ισόβιος πρόεδρος της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας, από το 1840, μόρφωσε μια ολόκληρη γενιά επτανησίων μουσικών. Εθεωρείτο δε ως «μουσικοδιδάσκαλος του Έθνους» και πατέρας της επτανησιακής μουσικής σχολής.

Το 1855 η Ιόνιος Βουλή, αναγνωρίζοντας τις υπηρεσίες του για την ανάπτυξη της μουσικής, του εκχώρησε ισόβια σύνταξη. Το θεωρητικό του έργο περιλαμβάνει το «Σύγγραμμα περί αρμονίας» και το «Σύγγραμμα περί συνθέσεως» (στα ιταλικά), το «Λεξικόν μουσικών ρυθμών», πραγματείες για την αντίστιξη και τη φούγκα, μελέτες, κριτικές, άρθρα και ένα λεύκωμα με λαϊκά μοτίβα της Κέρκυρας.

Ο Αντίοχος Ευαγγελάτος γεννήθηκε στο Ληξούρι της Κεφαλονιάς ανήμερα τα Χριστούγεννα του 1903 (κατ’ άλλους στις 7 Ιανουαρίου 1904) και μαθήτευσε στο βιολί δίπλα στον Tony Schultze την ίδια περίοδο που σπούδαζε στην Ιατρική Αθηνών, για να μετεγγραφεί λίγο αργότερα στη Νομική Σχολή. Στη συνέχεια, σπούδασε φιλοσοφία στη Λειψία καθώς επίσης πιάνο και διεύθυνση στο Ωδείο της ίδιας πόλης. Το 1928, μετά την αποφοίτησή του, αρχίζει να συνθέτει τη Συμφωνία σε ντο μείζονα, που ερμηνεύεται στην Αθήνα το 1930. Συνεχίζει με μεταπτυχιακά στη Βιέννη και τη Βασιλεία, δίπλα στον Felix Weingartner· στην Ελλάδα επέστρεψε οριστικά το 1932.

Διηύθυνε τη Συμφωνική Ορχήστρα του Ωδείου Αθηνών και ίδρυσε τη Νέα Συμφωνική Ορχήστρα. Δίδαξε και διετέλεσε καλλιτεχνικός συνδιευθυντής του Ελληνικού Ωδείου, από το 1940 έως το 1972. Ανέλαβε διευθυντής της ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (από το πόνητο παρουσίασε πρώτος στο ελληνικό κοινό τις όπερες του Μότσαρτ) και συνεργάστηκε με τη Συμφωνική Ορχήστρα του ΕΙΡ από την ίδρυσή της. Διετέλεσε, ακόμη, πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών.

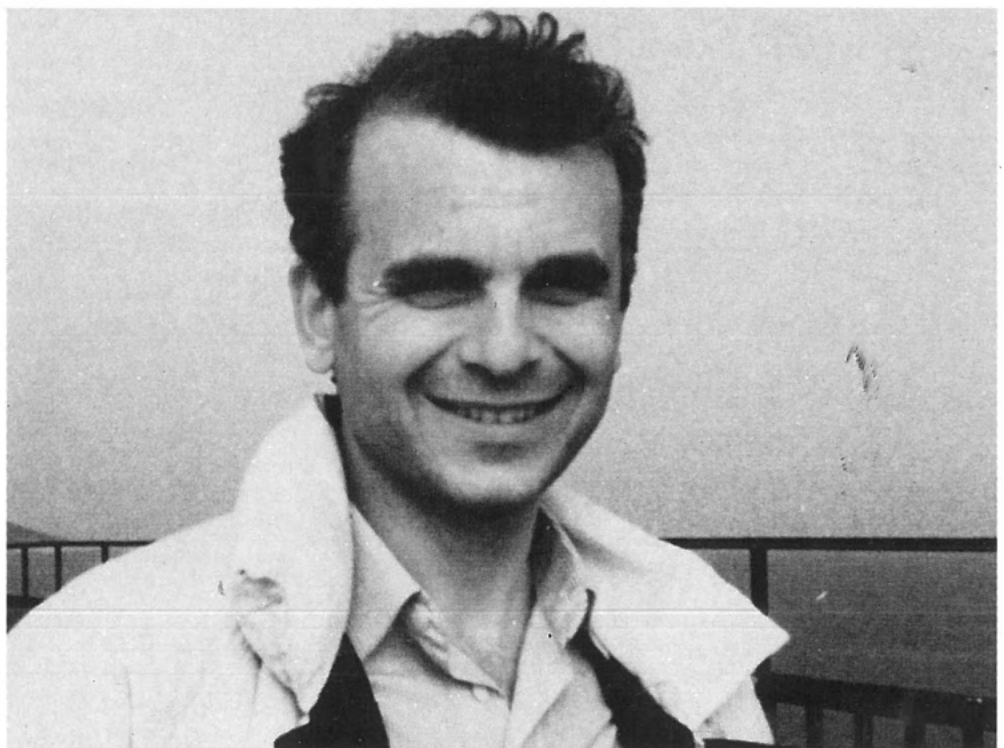
ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Εμφανίστηκε ως μάστρος σε μεγάλα μουσικά κέντρα του εξωτερικού και σε διεθνείς διαγωνισμούς και έργα του εκτελέστηκαν στην Ευρώπη, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία. Τιμήθηκε για την προσφορά του στην ελληνική μουσική με το «Χρυσό Σταυρό του Γεωργίου Α'» (όπως και ο Μάνος Χατζιδάκις), τον «Ταξιάρχη του Φοίνικα» και το βραβείο σύνθεσης της Ακαδημίας Αθηνών. Επτά μήνες μετά το θάνατο της γυναίκας του, Ξένης (το γένος Μπουρεξάκη), τον Δεκέμβριο του 1981, αφήνει την τελευταία του πνοή.

Δίπλα στο συνθέτη Γιάννη Α. Παπαϊωάννου σπούδασε θεωρία και πιάνο (εκτός από τη Φιλαρμονική Εταιρεία Πατρών και το Ελληνικό Ωδείο) ο *Θάνος Μικρούτσικος*, που σήμερα είναι καλλιτεχνικός διευθυντής του Μουσικού Αναλογίου στο Μέγαρο Μουσικής, αλλά και της «Εταιρείας Νέας Μουσικής». Παράλληλα, σπούδασε μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στο ενεργητικό του έχει μεγάλο αριθμό έργων φωνητικής και συμφωνικής μουσικής και μουσικής δωματίου, που έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Πρόσφατα, είδαμε στο Μέγαρο και την όπερά του *Η επιστροφή της Ελένης*, στο πλαίσιο του Κύκλου Ελένη, που απέσπασε ευνοϊκές κριτικές. Έχει παρουσιάσει έργα του στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης και στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής της Βιέννης, στην Όπερα της Γλασκόβης, στα Φεστιβάλ της Λίλης και του Εδιμβούργου, αλλά και στο πλαίσιο του εορτασμού των 200 χρόνων της Γαλλικής Επανάστασης (*Η Κόλαση μιας εποχής* σε ποίηση Αρθούρου Ρεμπό). Από το 1986 ως το 1990 διετέλεσε καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Πάτρας. Έχει γράψει πολλά τραγούδια σε κείμενα ελλήνων και ξένων ποιητών (από τον Ευριπίδη, τον Αριστοφάνη και τους Καβάφη, Σεφέρη, Ρίτσο, Ελύτη μέχρι τους Καββαδία, Αναγνωστάκη, Λιοντάκη, Παπαγεωργίου και από τους Μαγιακόφσκι, Μπρεχτ, Χικμέτ μέχρι τους Μέτερλινκ και Μπίρμαν) και συνεργάστηκε με σημαντικούς έλληνες στιχουργούς (Ελευθερίου, Αλκαίο, Τριπολίτη, Νικολακοπούλου). Πρόσφατα παρουσιάστηκε ένα έργο του για κιθάρα στο Φεστιβάλ της Λιέγης, ενώ τραγούδια του θα ηχογραφήσει σύντομα και η Milva.

Ο *Σάββας Ζάννας* έχει παρουσιάσει πρόσφατα έργο του στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στον Κύκλο Κινηματογράφος και Μουσική του Μουσικού Αναλογίου. Γεννήθηκε στην Ξάνθη και σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και τη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου. Έργα του έχουν παιχτεί από τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Μόσχας, τις Κρατικές Ορχήστρες Αθηνών και Θεσσαλονίκης και τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ. ■

ΣΑΒΒΑΣ ΖΑΝΝΑΣ

ENSEMBLE KONTRAST
ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΝΙΚΟΣ ΤΣΟΥΧΛΟΣ

ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΒΙΚΤΩΡ ΑΡΔΙΤΤΗΣ

Χ. ΒΡΟΝΤΟΥ
 MARINA

Μ. ΑΔΑΜΗ
 ΟΡΑΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Θ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
 ΜΟΝΟΔΡΑΜΑ

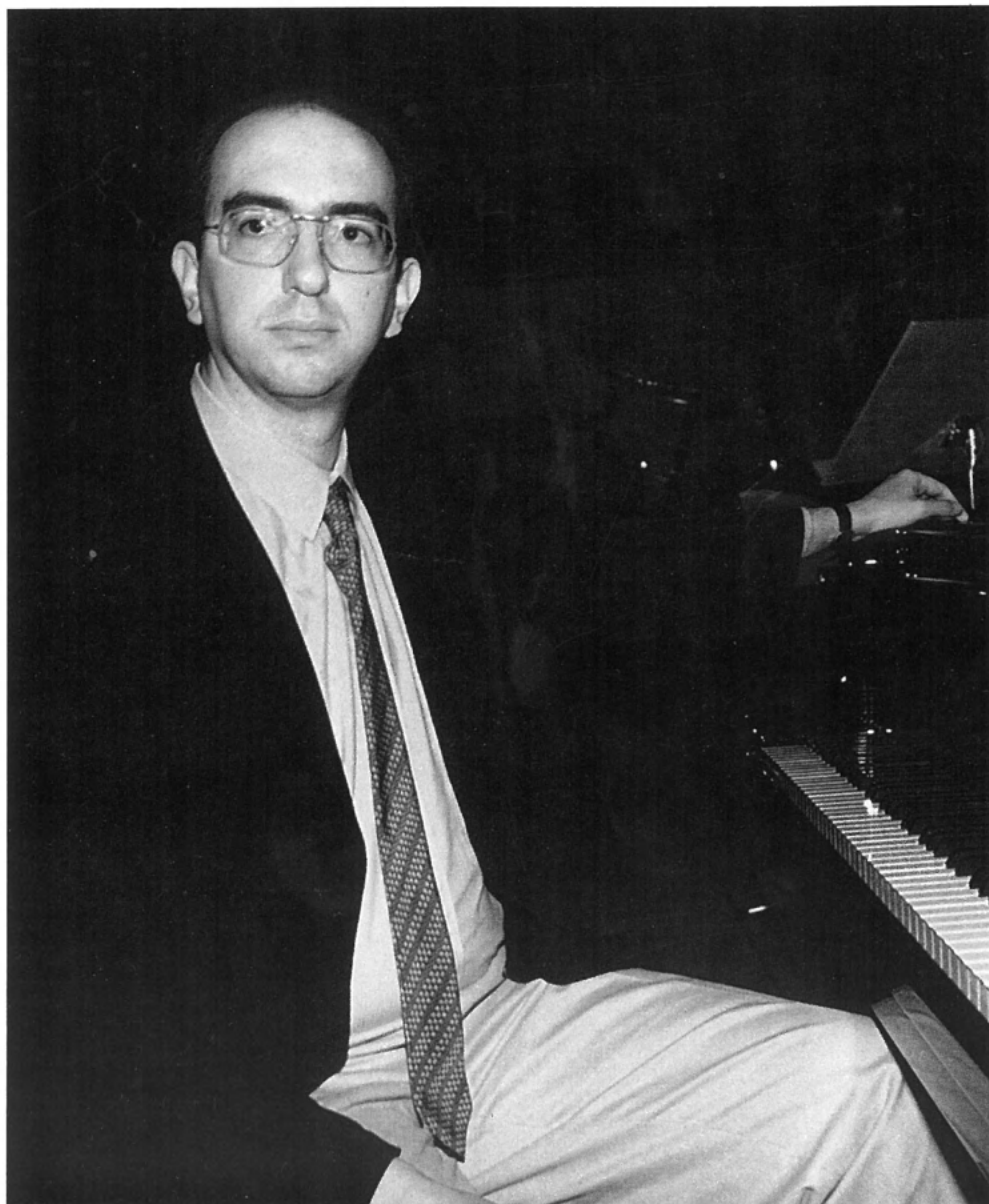
Β. ΡΙΖΙΩΤΗ
 ΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΜΑΒΙ

■
 ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αν αναζητήσει κανείς τη λέξη «μονόδραμα» σε κάποιο μουσικό λεξικό, θα δει ότι η λέξη σημαίνει απαγγελία - ερμηνεία, από ηθοποιό ή τραγουδιστή, μετά μουσικής. Ειδικότερα, στη μουσική φιλολογία του 20ού αιώνα, οι ρίζες του μονοδράματος παραπέμπουν απευθείας στον «Pierrot Lunaire» (Φεγγαρίσιο πιερότο), του Άρνολντ Σένμπεργκ.

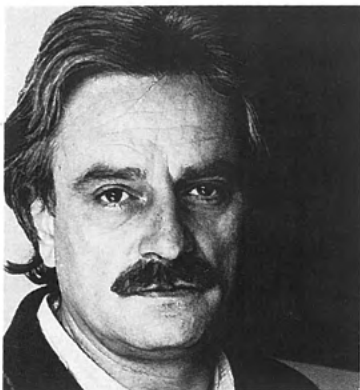
Στην πρωτότυπη συναυλία του Μεγάλου Μουσικής (που επρόκειτο να παρουσιαστεί στον περυσινό Κύκλο Ελληνικής Μουσικής) εκλήθησαν να γράψουν μονοδράματα, στα χνάρια της παράδοσης του Σένμπεργκ, οι συνθέτες *Μιχάλης Αδάμης*, *Θόδωρος Αντωνίου*, *Βασίλης Ριζιώτης* και *Χάρης Βρόντος*. Τη σκηνοθεσία των τεσσάρων μονοδραμάτων αναλαμβάνει ο Βίκτωρ Αρδίττης, που είχε σκηνοθετήσει τον *Μαγικό Αυλό* του Μότσαρτ και την *Επιστροφή του Οδυσσέα στην πατρίδα* του Μοντεβέρντι.

Το μικρό οργανικό σύνολο, Ensemble Kontrast, διευθύνει ο μάεστρος *Νίκος Τσούχλος* (διευθυντής καλλιτεχνικού προγραμματισμού του Μεγάλου), που φέτος διευθύνει και την *Ιστορία του Στρατιώτη* του Στραβίνσκι, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Μουσικού Αναλογίου, έργο με το οποίο έκανε πριν από μερικά χρόνια και την πρώτη επίσημη εμφάνισή του, ως μάεστρος, στην Ελλάδα. Τον ακούσαμε να διευθύνει τη Φιλαρμονική Ορχήστρα Δωματίου της Καρλσρούης, στο Μέγαρο, καθώς και τη Συμφωνική Ορχήστρα της Νυρεμβέργης, στη μουσική επένδυση της ταινίας *Η Νέα Βαβυλωνία*.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΟΥΧΛΟΣ

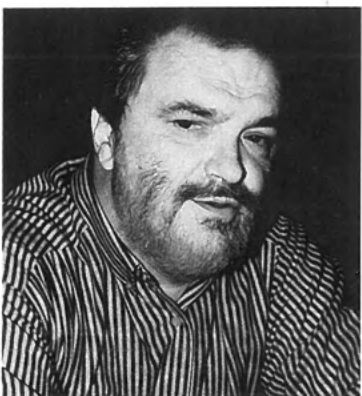
ΧΑΡΗΣ ΒΡΟΝΤΟΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΑΔΑΜΗΣ

ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΙΖΙΩΤΗΣ

Ο Νίκος Τσούχλος γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε πιάνο στο Εθνικό Ωδείο, θεωρητικά και σύνθεση με τον Γιάννη Α. Παπαϊωάννου και νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συνέχισε τις σπουδές του στην Ecole Normale του Παρισιού και μαθήτευσε δίπλα στον μεγάλο μαέστρο Sergiu Celibidache. Στη διεύθυνση ορχήστρας τον εισήγαγε ο Αλέξανδρος Μυράτ, του οποίου υπήρξε βοηθός στη Sinfonietta, Orchestre Regionale de Picardie. Το 1989 ίδρυσε με τον Γιώργο Μιχαηλίδη το Λυρικό Εργαστήρι του Ανοιχτού Θεάτρου και το 1990 διετέλεσε βοηθός του Μάνου Χατζιδάκι στην Ορχήστρα των Χρωμάτων.

Ο πειραιώτης συνθέτης *Μιχάλης Αδάμης* ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην ευρωπαϊκή και βυζαντινή μουσική και ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στη σύνθεση, την ηλεκτρονική μουσική και τη βυζαντινή μουσικοπαλαιογραφία στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης. Είναι πτυχιούχος Θεολογίας. Το 1965 δημιούργησε το πρώτο ηλεκτρονικό μουσικό εργαστήρι στην Αθήνα. Διετέλεσε πρόεδρος του Ελληνικού Συνδέσμου Σύγχρονης Μουσικής και πρόεδρος της ομάδας εργασίας του υπουργείου Πολιτισμού για τη χορωδιακή ανάπτυξη, αλλά και μέλος της καλλιτεχνικής επιτροπής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Από το 1990 είναι μέλος της διοικούσας επιτροπής του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Δημοσίευσε άρθρα και μελέτες για τη βυζαντινή μουσική. Το 1972, στην Κοπεγχάγη, στο 11ο Συνέδριο της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας, ανακοίνωσε την ανακάλυψη του αρχαιότερου δείγματος πολυφωνικής μουσικής στο Βυζάντιο από χειρόγραφα του 14ου-15ου αιώνα. Έργα του έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το 1985 το Ίδρυμα Smithsonian της Ουάσιγκτον αφιέρωσε μια ειδική εκδήλωση - πορτρέτο στον Μιχάλη Αδάμη. Το συνθέτη *Βασίλη Ριζιώτη*, διευθυντή σήμερα των μουσικών συνόλων της ΕΡΤ και αναπληρωτή γενικό διευθυντή, απασχολεί από παλιά το πάντρεμα του θεάτρου με τη μουσική. Στην αναζήτηση αυτή ολοκλήρωσε, την περίοδο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου του 1992, το μονόδραμα που θα ακούσουμε στην προτελευταία εκδήλωση του Κύκλου Ελληνικής Μουσικής, που βασίζεται στο έργο *Ο άνδρας που κοιτούσε από το διάδρομο* της Marguerite Duras. Στα πλαίσια της ίδιας αναζήτησης είχε παρουσιάσει, το 1988, στο Φεστιβάλ Πάτρας, τη μονόπρακτη όπερά του *Σιωπή* (παραγγελία του Φεστιβάλ).

Με σπουδές στην περίφημη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης, ο Βασίλης Ριζιώτης συνεργάστηκε το 1975 με το Γ' Πρόγραμμα και το 1982 ανέλαβε τη διεύθυνση του Α' Προγράμματος της ΕΡΑ, αλλά και τα μουσικά σύνολα. Έχει συνθέσει χορωδιακή και μουσική δωματίου, ενώ έγραψε μουσική για κινηματογραφικές ταινίες και τηλεταινίες στην Ελλάδα και τη Γερμανία. Ως μαέστρος διηύθυνε μικρά σύνολα σε έργα ελλήνων συνθετών (και σε ηχογραφήσεις). Έχει κυκλοφορήσει δίσκος με έργα του (ηλεκτρακουστική μουσική) και έργα του Ιάνη Ξενάκη. ■

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΚΑΙ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΤ
ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ**

ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ν. ΣΚΑΛΚΩΤΑ
ΠΑΡΑΜΥΘΟΔΡΑΜΑ

Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ
ΕΞΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΕ ΠΟΙΗΣΗ Τ.Σ. ΕΛΛΙΟΤ

Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ
ΜΑΓΙΟΒΟΤΑΝΑ

■
ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Μια μεγάλη συμφωνική συναυλία, με έργα τεσσάρων μεγάλων ελλήνων δημιουργών, κλείνει τον φετινό Κύκλο Ελληνικής Μουσικής στο Μέγαρο· πρόκειται για έργα που έχουν αφήσει εποχή και αποτελούν σημεία αναφοράς στις σελίδες της ελληνικής μουσικής φιλολογίας. Η (πρόσφατα μετονομασθείσα) *Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ* και η *Χορωδία της ΕΡΤ*, υπό τη διεύθυνση του *Θόδωρου Αντωνίου*, αναλαμβάνουν την ερμηνεία και η Αίθουσα των Φίλων της Μουσικής τη φιλοξενία των έργων στο Μέγαρο.

Η πρώτη συναυλία θα περιλαμβάνει τα *Έξι τραγούδια* του πρόσφατα χαμένου *Γιάννη Χρήστου*, σε στίχους *T.S. Elliot*, τα οποία είχαμε ξανακούσει στο Μέγαρο, από τη Νέλλη Σεμιτέκολο και τη μέτζο Μαρία Μαρκέτου, στο πλαίσιο του Κύκλου Ποίηση και Μουσική του Μουσικού Αναλογίου. Η μόνη ηχογράφηση των *Έξι τραγουδιών* έχει γίνει από την Alice Gabbai (εμφανίστηκε πρόσφατα στο Θέατρο της Αιξωνής, στη Γλυφάδα) και την τότε Συμφωνική Ορχήστρα του ΕΙΡ.

Ο *Γιάννης Χρήστου* γεννήθηκε στο Κάιρο, φοίτησε στο αγγλικό κολέγιο Victoria της Αλεξάνδρειας και πήρε μαθήματα πιάνου από τη μεγάλη πιανίστρια Τζίνα Μπαχάουερ. Στο King's College, του Κέμπριτζ, συνέχισε τις σπουδές του στη φιλοσοφία και τη γλωσσολογία, ενώ σπούδασε αρμονία, αντίστιξη και σύνθεση στο Lethsworth, στην Accademia Chigiana της Σιένα και δίπλα στον Francesco Lavanino, στη Ρώμη. Εκτός από τη μουσική, το ενδιαφέρον του προσελκυσσε η ψυχολογία του βάρθους και το έργο του Καρλ Γιουνγκ. Από το 1951, που επέστρεψε στη γενέτειρά του, οργάνωσε ένα στούντιο και ασχολήθηκε με τη σύνθεση (λίγο πριν είχε συνθέσει την πρώτη του συμφωνία), ενώ από το 1960 εγκαταστάθηκε οριστικά στην Ελλάδα (κινήθηκε μεταξύ Αθήνας και Χίου, όπου σκόπευε να οργανώσει ένα διεθνές φεστιβάλ σύγχρονης μουσικής). Το έργο του περιλαμβάνει σκηνική μουσική για παραστάσεις αρχαίου δράματος (τη μουσική που έγραψε για τους *Βατράχους* του Αριστοφάνη, σε σκηνοθεσία Κάρουλου Κουν, ακούσαμε πρόσφατα σε παραστάσεις του Θεά-

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ

τρου Τέχνης), συμφωνίες, ορατόρια, μουσική για τον κινηματογράφο (*Οιδίπους Τύραννος* με τον Orson Welles), συνθέσεις για μικρά οργανικά σύνολα, μουσικά χάπενινγκ, τραγούδια (όπως τα *Έξι τραγούδια* σε ποίηση T.S. Elliot για μεσόφωνο και πιάνο, που γράφτηκαν το 1955 και μεταγράφηκαν για μεσόφωνο και ορχήστρα το 1957) κ.ά. Χάθηκε στις 8 Ιανουαρίου 1970, ημέρα των γενεθλίων του, σε αυτοκινητικό δυστύχημα.

Το 1904, στη Χαλκίδα, γεννήθηκε ο *Νίκος Σκαλκώτας*, ο συνθέτης που έμελλε να επηρεάσει, έστω κι αν εν ζωή δεν είχε ακούσει κανένα έργο του να ερμηνεύεται, την ελληνική μουσική δημιουργία. Από το 1906, η οικογένειά του – οικογένεια μουσικών – εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και σε ηλικία 5 ετών άρχισε να μελετά βιολί. Σπούδασε στο Ωδείο Αθηνών, από το οποίο και αποφοίτησε το 1920 με Α' βραβείο, και συνέχισε στη Μουσική Ακαδημία του Βερολίνου, όπου και διέκοψε τις σπουδές στο βιολί για να αφοσιωθεί πλέον στη σύνθεση, μαθητεύοντας με υποτροφία στο πλευρό των Άρνολντ Σένπεργκ, Κουρτ Βάιλ και Φίλιπ Γιάρνναχ.

Το 1933 επέστρεψε στην Αθήνα (είχε εν τω μεταξύ παντρευτεί τη βιολονίστρια Mathilde Temko), εγκαταλείποντας στο Βερολίνο μουσικά χειρόγραφα που βρέθηκαν αργότερα. Τα οικονομικά προβλήματα τον ώθησαν να βρεθεί, για τα προς το ζην, στα τελευταία αναλόγια της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, ως βιολονίστας, ενώ παράλληλα εργαζόταν πυρετωδώς, κλεισμένος σε ένα δωμάτιο και αποκομμένος, ουσιαστικά, από τις μουσικές εξελίξεις στο εξωτερικό. Στη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής φυλακίστηκε στο Χαϊδάρι και μετά την απελευθέρωση παντρεύτηκε τη Μαρία Παγκαλή. Τον Σεπτέμβριο του 1949 άφησε την τελευταία του πνοή στην Αθήνα, από περίσφιγξη κήλης.

Η μητέρα του Ιωάννα (το γένος Παπαϊωάννου) ήταν που μύησε τον *Νίκο Σκαλκώτα* στη δημοτική μουσική. Η μύηση στην ελληνική παραδοσιακή μουσική απέδωσε καρπούς: τους πασίγνωστους 36 ελληνικούς χορούς (από τους οποίους ο Χωστιανός ανάγει στην ιδιαί-

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

τερη πατρίδα της Ιωάννας Σκαλκώτα, στις υπώρειες του Ελικώνα). Η ίδια τον μύησε και στους λαϊκούς θρύλους του τόπου της, στους οποίους και βασίστηκε ο συνθέτης για το παραμυθό-δραμά του *Με του Μαγιού τα μάγια*, που θα ακούσουμε σ' αυτή τη συναυλία. Άρχισε να συνθέτει το έργο κατά την περίοδο της φυλάκισής του στο Χαϊδάρι, το 1944, και το ολοκλήρωσε το 1949. Το έργο αναπτύσσεται σε 12 μέρη και πέντε εικόνες, για απαγγελία, τραγούδι (σε κείμενα του Χρήστου Ευελπίδη) και ορχήστρα. Η χορωδία και το μπαλέτο είναι προαιρετικά.

Πρόσφατα ακούσαμε το λαϊκό μπαλέτο *Η Θάλασσα* του *Νίκου Σκαλκώτα*, σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση από την Ορχήστρα των Χρωμάτων του Μάνου Χατζιδάκι, υπό τη διεύθυνση του νέου μαέστρου Μίλτου Λογιάδη, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Το 1883 στη Σμύρνη, γεννήθηκε ο επίσης μεγάλος έλληνας συνθέτης *Μανώλης Καλομοίρης*, που θεωρείται θεμελιωτής της ελληνικής εθνικής μουσικής σχολής. Στην Κωνσταντινούπολη και την Αθήνα πήρε τα πρώτα μαθήματα πιάνου και αργότερα σπούδασε στο Ωδείο της Βιέννης αρμονία, αντίστιξη και σύνθεση. Δίδαξε πιάνο στη μουσική σχολή του Λυκείου Ομπολένσκι, στο Χάρκοβο της Ρωσίας, όπου συνέθεσε και τη *Ρωμαίικη Σούιτα*, το πρώτο του μεγάλο έργο, και τη μουσική για το θεατρικό του Γρ. Ξενόπουλου *Στέλλα Βιολάντη*, κατόπιν παραγγελίας του Κωστή Παλαμά.

Από το 1910 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, δίδαξε στο Ωδείο Αθηνών, ίδρυσε το Ελληνικό Ωδείο (1919) και το Εθνικό Ωδείο (1926), το οποίο και διηύθυνε ως το 1948, οπότε και ανέλαβε τη θέση του προέδρου στο διοικητικό συμβούλιο.

Διετέλεσε πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, αντιπρόεδρος του Ανώτατου Διοικητικού Συμβουλίου Μουσικής, γενικός διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και πρόεδρος του διοικητικού της συμβουλίου. Το 1945 ανακηρύχθηκε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και τιμήθηκε με το Εθνικό Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών.

Το *Κουιντέτο* του θεωρείται ως το πρώτο ελληνικό έργο μουσικής δωματίου (1912) και η *Συμφωνία της Λεβεντιάς* η πρώτη ελληνική συμφωνία (1920). Ο Μανώλης Καλομοίρης πέθανε στην Αθήνα το 1962. ■